

Стрељање омладине у логору Земун 1943.г.

Током нешто више од две године постојања Прихватног Логора Земун, мртви су редовно одвожени, углавном ноћу, запрежним колима и насумично покопавани на земунском гробљу, на више од 20 локација, у Белановића рупи на Бежанијској Коси, а многи и директно бацани у Саву. Записане су изјаве сведока да су калдрмисане земунске улице ноћима током рата биле кржаве потоцима који су се сливали низбрдо, и да је често у колима било још живих људи који су потом били живи закопавани.

Државна комисија за утврђивање злочина формирала је 1945.г. Анкетну комисију, која је извршила ексхумацију на Б. Коси и на Гардошу. Из њеног саопштења број 87 види се да је пронађено 6.500 тела, закопаных у 23 мање масовне гробнице на гробљу, да би после ексхумације остаци били пребачени у једну велику гробницу. На њој је НОО 1951.г. поставио скроман споменик са натписом: „Жртвама фашистичког терора 1941-1944“. Ни речи о највећој појединачној гробници српских жртава на територији НДХ.

Нека она буде место нашег окупљања сваке године, друге суботе у Мају месецу!

Заточеници Прихватног Логора Земун 1943.г.

Зато је логор Земун један од најозбиљнијих доказа тезе **српског философа и логораша, Жарка Видовића:**

“Ми нисмо ни четници ни партизани, тако се делимо ми. За непријатеље смо сви ми исти – сви смо „логораши“, логорашка нација! Зато о историји Срба треба – поред четничког, устаничког, партизанског или ратничког и побуњеничког, у сваком случају митоманског искуства и суда – треба саслушати и проучити искуство логорашко, да бисмо то искуство уградили у нашу веру, душу и виталност заједнице.“

Ексхумација српских жртава на Јеврејском гробљу у Земуну 1944.г.

„ Семење зла је најопасније кад је прикривено. Учињено зло је најотровније кад после извршења буде оправдано или намерно покривено велом заборава. Покајати се за учињено зло, лично или колективно, значи поново открити у себи прави људски лик, значи од братоубице поново постати брат, обновити се тајном изгубљеног братољубља. Непокајано и неокајано зло постаје извориште нових зала. Као што се и решења кратковиде политике, доношена и донета ради себичних интереса или лажног мира међу људима и народима, троструко и петоструко плаћају, све до деветог колена.“

+ Епископ Амфилохије Радовић

Београд – Бања Лука

Удружење грађана "Јадовно 1941." Адреса: Шуматовачка 132, 11000 Београд - Врачар, Р. Србија | Тел: +381 63 84 32 892 | Email: momcilo.miric@jadovno.com | WEB: www.jadovno.com

Удружење грађана "Јадовно 1941." Адреса: Церска 38, 78000 Бања Лука, Р. Српска, БиХ | Тел: +387 65 511 130 | Email: udruzenje@jadovno.com WEB: www.jadovno.com

41 Јадовно

Удружење потомака и поштовалаца жртава комплекса логора смрти Независне Државе Хрватске, Госпић-Јадовно-Паг 1941.

**ЛОГОР ЗЕМУН
1942-1944.**

Ексхумација жртава – Бежанијска Коса, 1944.г.

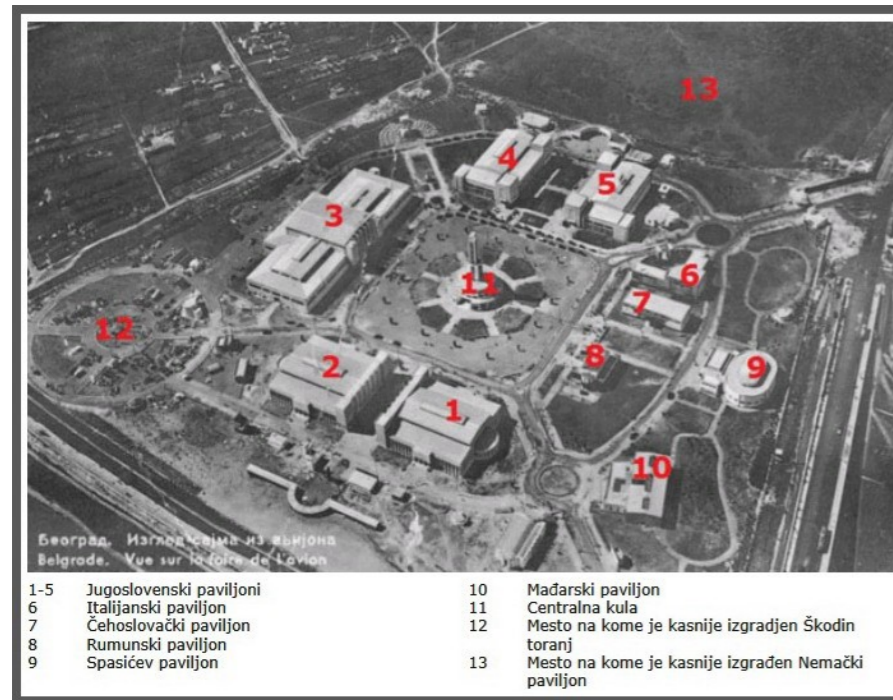
Јадовно.срб

ЈАДОВНИЧКИ ПРОГЛАС

Ми, потомци и поштоваоци жртава Покоља, Геноцида почињеног над српским народом од стране Независне Државе Хрватске, 2023 године, осам деценија након почетка друге фазе прихватног логора Земун, установили смо другу суботу у Мају као „Дан сећања на српске жртве у логору Земун“.

На простору који је обухватала та монструм држава, готово да нема ни једне српске породице, чији директни или колатерални сродници нису невини страдали на неком од стратишта те злогласне творевине.

Сведоци смо, из дана у дан, да сазнајемо за нова и нова стратишта и гробишта српског народа за која велика већина српског народа не зна, што је постало плодно тло за ревизионизам и систематско умањивање броја српских жртава. Низ је разлога из којих држава није до дана данашњег установила било какав, а камоли меморијални центар сразмеран обиму страдања нашег народа. Тиме је овај злочин постао историјски и друштвени проблем српског народа према коме се морамо достојно и одговорно односити.

После доношења одлуке да се Београдско сајмиште претвори у логор, 28.10.1941., немачке окупационе власти су направиле договор са органима НДХ, јер је њој простор Сајмишта, као и целог источног Срема припао већ 10.10.1941. Услов Хрвата је био да логор чувају немци и да снабдевање иде са српске територије. Организацију логора је преузела немачка државна грађевинска фирма TODT у саставу Југоисточне Команде. Изградња „прве фазе“ концентрационог логора Земун (Konzentrations Lager Semlin) завршена је 16.12.1941. Како је циљ оснивања логора био смештање Јевреја ради „коначног решења“, тада је већ било преко 5.000 Јевреја у њему. Логор је административно преименован у Јеврејски Логор Земун (Judenlager Semlin).

У марту 1942. гасни камион марке Sauger, који су возила два нижа СС официра, Гец и Мејер, стигао је у Београд. Овај камион, за који је у нацистичким документима коришћен еуфемизам "возило за уништавање вашки" (Entlausungswagen), био је у ствари обичан камион чији је ауспух био преправљен тако да су издувни гасови из мотора преусмеравани у херметички затворен товарни одељак камиона. Када је ауспух био овако постављен, возња у трајању од 10-15 минута, била је довољна да убије 100 људи, закључаних у возилу.

Оно што треба посебно истаћи је, да поред значајног места које Јеврејски логор Сајмиште заузима у широј историји уништавања европских Јевреја, исто је толико кључан и за историју Холокауста у Србији. У њему је, за мање од два месеца, пролећа 1942., нестала скоро половина од укупног броја Јевреја са територије окупиране Србије. Тиме је Србија постала прва територија под нацистичком окупацијом, проглашена "очишћеном од Јевреја" – (Judenfrei).

Након елиминације Јевреја, логор је био је осмишљен као успутна станица за радно способне заточенике углавном из Јасеновца које је требало послати на рад у Немачку. Одмах је организовано довожење првих заточеника Срба, довожених марвеним вагонима са целе територије НДХ, али и немачке окупационе зоне у Србији. Логор мења име у Прихватни логор Земун (Anhaltenlager Semlin).

Овај масовни злочин над Србима издиже у први план антиљудско безумље, које до сада није нити осуђено у историјском смислу, нити обележено. Напротив оно је занемарено до негације. То нас присиљава, као сроднике, и поштоваоце жртава, да са големим болом у души и у најбољој намери, подсетимо јавност да се солидарише с нама у заједничком сећању.

Мртви немају гласа и не могу да се бране, јер нису могли обранити ни голи живот. Наш је заједнички дуг да њихова привремена пребивалишта бранимо, земне остатке поштујемо, споменике и крсна знамења подижемо, да се за њих молимо и злочин проказујемо свим цивилизованим средствима.

У Београду, 13. маја 2023

Укратко о прихватном логору Земун мај 1942 – октобар 1944

Већ у мају 1942. године, власти Независне Државе Хрватске почињу са прикупљањем и транспортом Срба са Козаре, са Баније, из Босанске крајине, Кордуна, из Вишеграда, а немци из Рашке области, Косова и Метохије, Ниша... Српски народ је овде сабиран са свих његових баштина од маја 1942. до јула 1944. године. Довођен је да би скапавао и мученички издисао на обали тужне Саве што сплавове мртвих носи, на прагу уцвељеног Београда у који не смеју живи ући.

Како је установила Комисија за утврђивање злочина окупатора и њихових помагача у саопштењу 87 из 1946. године, кроз овај логор је прошло између 90.000 и 100.000 људи, а настрадало их је око

40.000. Од тога, око 7.000 су били Јевреји и Роми, 17.000 житељи Србије, 10.000 Личани, Банијци, Кордунаши и Срби из Босне и скоро исто толико је било Сремаца.

Др Драгомир Стевановић био је лекар у Југословенској војсци под командом ђенерала Михаиловића. Ухапсили су га Немци током 1942. године и остатак рата провео је по разним нацистичким логорима. Најдуже је био у логору Земун.

По Стевановићу, Мађарски павиљон, у коме су вршене егзекуције, личио је на катакомбу: "Због тога је Гестапо одлучио да га употреби за кланицу политичких криваца, ту је доводио људе и убијао. У самом павиљону је лежао и алат који се састојао од обичне мотке и камена до чекића, маљева и конопаца под којима су издисале невине жртве." Споља је била немачка стража, која је од 1943. била појачана усташком. "Земунски логор је, међутим, пре свега био логор за утамањивање, најпре Јевреја и Цигана, а потом Срба. То масовно утамањивање је вршено на разне начине: глађу, зимом, моткама, чекићима, вешалима, стрељањима, заразом и другим."

Када је Стевановић из истражног затвора упућен у логор, стигло је и много Срба из НДХ: "Та маса од дванаест хиљада, гладна и претрпљена смрћу, улазила је у логор и падала на баруштине, пила мутну воду и гасила вишедневну жеђ, и ту, по баруштинама, остављала живот. Према изјави ових паћеника, путовала је недељу дана од Јасеновца до Земуна, по јулској жези, без ваздуха, воде и хране, у сточним вагонима. Ето, на ту сатрвену масу бацила се група фолксдојчера Конрада, Алгајера и других и тукла те је, по баруштинама, оставила хрпу расцепаних глава и лешева. /.../ Конрад би се, с времена на време, загледао у неког и тукао док га не би упокојио... Чуо се његов глас: "Ниједан Србин неће преживети рат!... Ви плујете на Фирера, највећег генија човечанства! Хајл Хитлер!"

Транспорт Срба са Козаре у Земунски логор смрти – лето 1942.г.